

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН»: ВІД ІСТОРІЇ ДО СУЧАСНОСТІ

Термін «педагогічний дизайн» досить нове та сучасне поняття у вітчизняній педагогіці. Проте, зарубежем він виник у той складний історичний відрізок часу, коли було необхідно швидко та ефективно навчити велику кількість людей виконувати складні технічні завдання. Це сталося в період Другої світової війни у США, коли у роботу були активно залучені психологи та вчені (Robert Gagne, Leslie Briggs, John Flanagan та ін.), які допомогли розробити засновані на теорії оперантного обумовлення Б. Скіннера (B. Skinner) методики військової підготовки, що мали великий вплив на розвиток нової галузі теорії та практики викладання.

Після закінчення Другої світової війни дослідження продовжились. Вважається, що першими термін «педагогічний дизайн» використали Роберт Мілс Ганьє (Principles of Instructional Design) та Роберт Рейзер (Robert A. Reiser, Psychology and Instructional Technology) на початку 1960х років. Роберт Рейзер (2001) як ключові віхи у розвитку педагогічного дизайну виділяє такі:

- На початку 1960-х років Роберт Мегер (Robert Mager), усвідомлюючи необхідність навчати педагогів мистецтву постановки цілей, видав книгу «Підготовка цілей для програмного навчання» (Preparing Objectives for Programmed Instruction (1962).

- Наступним важливим фактором розвитку педагогічного дизайну з'явилася розробка системи критеріально-орієнтованого оцінювання, яка протиставлялася нормативно-орієнтованому оцінюванню, Роберт Глазер (Robert Glaser) був першим, хто запровадив цей термін.

- Ще одна важлива подія в історії педагогічного дизайну відбулася в 1965 році з публікації першого видання книги «Умови навчання» (The Conditions of Learning), автором якої був Роберт Гане (Robert Gagne (1965). У цій книзі описані п'ять типів результатів навчання: вербальна інформація, інтелектуальні здібності психомоторні навички, відносини та когнітивні стратегії. - для розвитку кожного типу результатів потрібен особливий набір умов навчання, автор також надав докладні описи цих умов.

- Науковець Майкл Скрівен (Michael Scriven (1967) ввів поняття формуючого оцінювання у процесі навчання. Він зазначив, що цей процес дозволить викладачам оцінити динаміку та напрямок формування освітніх результатів у процесі їх формування та за необхідності переглянути способи навчання до проведення підсумкового оцінювання [1–3].

На початку 1960-х років ці концепції були об'єднані. разом, і таким чином було сформовано моделі, які заклали основу педагогічного дизайну Серед перших учених,

які представили такі моделі Роберт Мілс Ганьє(1962), Роберт Глазер (1962) та Майкл Скрівен (1967). Для створюваних моделей використовувалися такі терміни, як навчальний дизайн (instructional design), розробка системи (system development), систематична інструкція (systematic instruction) та навчальна система (educational system).

У зарубіжній теорії та практиці канонічним можна назвати визначення педагогічного дизайну, дане М. Меррілом, Л. Дрейком, М. Лейсі і Дж. Праттом: «Педагогічний дизайн – це наукова дисципліна, яка займається розробкою найбільш ефективних, раціональних і комфортних способів, методів і систем навчання, які можуть бути використані у сфері професійної педагогічної практики» [2].

У вітчизняній педагогіці термін «педагогічний дизайн» запропоновано розробниками проекту «Інформатизація системи освіти» як збірне поняття для позначення напряму педагогічної науки та практики, побудови ефективного освітнього процесу.

Для вироблення робочого визначення цього дослідження нами проведено контент-аналіз існуючих визначень. Результати аналізу показують, що, незважаючи на велику кількість визначень, дисперсія значень у них невисока. Переважна більшість авторів сходяться на думці, що педагогічний дизайн це: система процедур, системний вид навчання, систематичне (приведено в систему) використання знань про вчення та навчання, цілісний процес:

а) заснований на результатах аналізу потреб аудиторії, цілей навчання, існуючих проблем; б) включає в себе розробку дидактичних засобів, способів доставки матеріалів учням, процес проектування, розробки, оцінки та використання навчальних матеріалів, зміст, стиль та послідовність викладу тощо; в) з метою зробити освітній процес доступним та зрозумілим учням, для задоволення їхніх потреб у навчанні [3].

На підставі аналізу існуючих визначень нами було сформульовано власне визначення, яке використовуватиметься під час подальшого дослідження. Педагогічний дизайн – це система засобів із розробки способів донести зміст навчального матеріалу учням, створювана з метою допомогти розвинути в собі необхідні компетенції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Merrill M.D. The proper study of instructional design // Trends and issues in instructional design and technology. 2007. P. 336–341.
 2. Reiser R.A. A history of instructional design and technology: Part II: A history of instructional design // Educational technology research and development. 2001. Vol. 49. № 2. P. 57–67.
- Scriven M. The methodology of evaluation. In: R. W. Tyler, R. M. Gagne, & M. Scriven (Eds.), Perspectives of curriculum evaluation. Chicago, IL: Rand McNally. 1967. Vol. 1. P. 39–83.